

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 6. Utrùm potentia peccandi sit de ratione liberi arbitrii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

Utrum potentia peccandi sit de ratione liberi arbitrii.

RESPONSIO.

Potentia peccandi non est de ratione liberi arbitrii.

Prob. autoritate Patrum, & 1. quidem S. Augustini libr. de corr. & grat. c. 11. ubi sic loquitur: *Quid erit liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, quæ futura erat & homini, sicut facta est & Angelis sanctis merces meriti? ... Prima libertas voluntatis erat, posse non peccare: novissima erit multo major, non posse peccare.* Certè si, sublata potentia peccandi, non modò non tollitur aut minuitur liberum arbitrium, sed è contra & liberius & perfectius evadit, potentiam peccandi extra totam liberi arbitrii rationem esse necesse est. 2. S. Anselmi in dialogo de lib. arb. c. 1. ubi sub nomine Magistri sic ait: *Libertatem arbitrii non puto esse potentiam peccandi & non peccandi. Quippe si hoc ejus esset definitio, nec Deus, nec Angelus, qui peccare nequeunt, liberum haberent arbitrium, quod nefas est dicere.* Et inferius: *Nec libertas, nec pars libertatis est peccandi potestas.* Ex quibus sic obiter arguuntur. Tota ratio essentialis liberi arbitrii reperitur in Deo & Angelis beatis, nec tamen in illis reperitur peccandi potestas. Ergo, &c. 3. Aliorum Patrum, qui docent liberum arbitrium esse eximiam illam perfectionem, secundum quam homo ad imaginem Dei conditus est. Nam homo non est conditus ad imaginem Dei secundum potestatem peccandi, & consequenter ratio objectiva potestatis peccandi non est ratio objectiva liberi arbitrii.

Prob. 2. autoritate S. Thomæ in 2. dist. 25. q. un. a. 1. ad 2. ubi sic loquitur: *Ad rationem liberi arbitrii non pertinet, ut indeterminatè se habeat ad bonum vel ad malum: quia liberum arbitrium per se in bonum ordinatum est; cum bonum sit objectum voluntatis, nec in malum tendat, nisi propter aliquem defectum, quia apprehenditur ut bonum, cum non sit, voluntati, aut electio nisi boni, aut apparentis boni. Et ideo ubi perfectissimum est liberum arbitrium, ibi in malum tendere non potest, quia imperfectum esse non potest. Sed hoc ad libertatem arbitrii pertinet, ut actionem aliquam facere vel non facere possit; & hoc Deo convenit: bona enim, quæ facit, potest non facere, nec tamen malum facere potest.* Itaque potentia peccandi non est de ratione liberi arbitrii; quia liberum arbitrium ex natura sua ordinatur ad bonum: nam electio, quæ est actus proprius liberi arbitrii, non est nisi boni, veri scilicet, vel apparentis. Unde liberum arbitrium nunquam tenderet, aut etiam tendere posset in malum, nisi apprehenderetur ut bonum. Quod autem malum apprehendatur ut bonum, per accidens est respectu liberi arbitrii, & provenit ex defectu intellectus, qui in hac vita errare potest; & ita quod liberum arbitrium in homine viatore possit deficere, eligendo malum, quod ut bonum apprehenditur, accidentale est respectu totius rationis essentialis liberi arbitrii, quæ in eo præcisè consistit, quod voluntas possit hoc bonum particulare velle vel non velle, & inter hæc bona particularia, hoc vel illud velle.

Obj. 1. Potentia peccandi est virtus aliqua. Non nisi liberi arbitrii. Ergo est liberum arbitrium, vel pars illius. R. potentiam peccandi non esse virtutem aliquam, sed solum defectibilitatem alicujus virtutis, nempe liberi arbitrii, ejus perfectioni essentiali planè accidentalem, quæ defectibilitas est aliquid purè negativum; unde, ea superaddita, nihil positivum superadditur, & ea detracta, nihil positivum detrahitur libero arbitrio, quod proinde semper manet idem quod totum positivum, quo constituitur, sive sit defectibile, sive non. Vel, si vis, potentia peccandi est virtus aliqua, nempe liberum arbitrium, non quidem præcisè sumptum quæ liberum arbitrium, sed quæ defectibile. Unde potentia peccandi supra liberum arbitrium dicitur aliquid merè negativum, quod toti ejus rationi essentiali accidentale est, &

quod

quia sic infectum in unam partem, ut non determinant ad unum: unde cum illis manet facultas agendi vel non agendi, expedita ad utrumlibet. Ea autem manente, manet rota indifferentia activa. Hinc nec meritum, nec demeritum tollunt, aut minuant habitus; imò verò meritum vel demeritum eò majus est, quòd habitus boni vel mali intensiores sunt, quia tunc eò intensius in bonum vel malum fertur voluntas liberè & sine antecedenti ad unum determinatione.

Obj. 3. Amor beatificus, quantumvis necessarius, liber est libertate arbitrii. Ergo, &c. N. ant. *Probabis.* 1. Voluntas beati, amando Deum, agit ex prævia cognitione intellectus perfectissima, & sic modum agentium naturalium supergreditur. 2. Voluntas beati, amando Deum, se ipsam mover. 3. Amor beatificus est actus humanus. 4. Incredible est, quòd intellectus perfectissima & splendidissima operatione, qualis est visio beatifica, eripiat voluntati liberum arbitrium, eamque ad modum & imperium agendi brutalem deiciat.

R. ad 1. Hoc non sufficere, ut actus voluntatis sit liber libertate arbitrii; sed requiri ut voluntas agar suæ atcedenti ad agendum determinatione, & consequenter requiri, ut voluntas agar ex prævia cognitione intellectus proponente objectum indifferenter, hoc est, partim sub ratione boni, partim sub ratione mali.

R. ad 2. negando. Quia, ut docet S. Thomas, voluntas non mover se ipsam, nisi cum est domina sui actus; & non est domina sui actus, nisi cum potest pro arbitrio illum exercere, vel suspendere. Hoc autem non potest, cum producit illum ex antecedenti necessitate, & sic actus ejus necessarius est.

R. ad 3. negando. Nam, ut ait S. Thomas 1. 2. q. 1. ar. 1. in O. *Ille sola actiones vocantur proprie humane, quarum homo est dominus, & quæ ex voluntate deliberata procedunt.* Voluntas autem beati non est domina actus, quo Deum amat, nec producit illum ex prævia deliberatione, sed ad illum rapiat à summo bono, clarè, ut in se est, viso.

R. ad 4. Intellectum per visionem beatificam non eripere voluntati liberum arbitrium in ordine ad omnia objecta. Voluntas enim beati potest adhuc inter multa bona particularia hoc vel illud eligere, & multa bona particularia eligere, vel non eligere. Præterea, sic intellectus per visionem beatificam eripit liberum arbitrium, vel potius impedit usum liberi arbitrii circa Deum, ut hæc jactura abundè compensetur; tum quia amor beatificus non solum intensior, sed etiam specificè perfectior est, quàm amor ille, quo Deum in hac vita diligimus; tum quia modus amandi Deum necessariò & ex prævia cognitione, divinam bonitatem clarè ostendente, absolute melior & præstantior est, quàm modus amandi liberè, & ex prævia cognitione fidei obscura, & imperfectè tantum ostendente bonitatem divinam; ut patet in Deo, se ipsum amante necessariò, & ex cognitione bonitatis suæ perfectè comprehensiva. Unde voluntas per visionem beatificam non deprimitur ad modum agendi brutalem, dum per eam ad amandum Deum necessitur, & ita usu liberi arbitrii spoliatur circa Deum; sed è contra à naturali inconstancia & flexibilitate, ad perfectissimam divini amoris participationem, & modum operandi nobilissimum traducitur.

Dices. Modus operandi necessariò dicit magnam imperfectionem, & est modus agendi proprius brutorum. R. dist. Modus operandi necessariò in omnibus & ex cognitione imperfecta, dicit, &c. C. Modus operandi necessariò circa objectum præstantissimum, nempe circa summum bonum, perfectè & clarè, ut in se est, cognitum, dicit, &c. N.

quod proinde abesse potest sine illius diminutione, sicut potest advenire sine illius augmentatione.

Obj. 2. Scriptura & Patres interdum describunt liberum arbitrium per indifferentiam ad bonum & malum, R. tunc Scripturam & Patres describere liberum arbitrium, non per id quod illi essentialiter est, sed per merum statum illi accidentalem, quem scilicet ordinariè habet in hominibus viatoribus. *Nota obiter.* Posse peccare, est status purus & contingens liberi arbitrii in viatoribus. Unde etiam dato quod posse peccare, formaliter sumptum, sit aliquid positivum, adhuc est extra totam essentiam liberi arbitrii. Quod breviter ostendo hoc argumento. Status purus & contingens rei est extra totam essentiam rei. Sed posse peccare, est status purus & contingens liberi arbitrii, quem scilicet liberum arbitrium ordinariè habet in viatoribus. Ergo posse peccare, est extra totam essentiam liberi arbitrii. Majorem suppono ut notam ex terminis. Minor facile ostenditur. Nam 1. posse peccare, est quidam modus se habendi liberi arbitrii. Ergo est status illius. 2. Posse peccare, nihil entitatis superaddit libero arbitrio. Ergo est purus illius status. 3. Liberum arbitrium potest etiam in viatoribus esse impeccabile. Ergo posse peccare, est status illius contingens.

Obj. 3. Vis eligendi ex diversis mediis hoc vel illud, aut unum & idem medium acceperandi vel respuendi, servato ordine finis, non est libertas arbitrii adæquatè sumpta. Ergo potentia peccandi est pars illius. R. neg. ant. vel, si vis, dist. Non est libertas arbitrii adæquatè sumpta, hoc est, non est libertas arbitrii secundum id totum, quod illi competit essentialiter. Neg. ant. Non est libertas arbitrii adæquatè sumpta, hoc est, non est libertas arbitrii secundum id totum, quod illi competit tam essentialiter ratione propriæ virtutis & perfectionis, quam accidentaliter ratione status puri & contingentis, quem ordinariè habet in viatoribus. C. ant. Nam libertas arbitrii, sic sumpta, prætea vim eligendi ex diversis mediis, &c. includit defectibilitatem, seu posse deficere in electione mediorum, quod est purus modus & contingens libertatis arbitrii, & sine quo modo proinde potest esse tota ratio essentialis libertatis arbitrii.

ARTICULUS VII.

Utrum ad merendum & demerendum in presenti statu, requiratur libertas indifferentiæ, hoc est, immunitas ab antecedenti ad unum determinatione intrinseca.

RESPONSIO.

AD merendum & demerendum in presenti statu, requiritur libertas indifferentiæ. Est de fide contra Janenium.

Prob. 1. ex Script. Nam Eccli. c. 31. dicitur: *Beatus... qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit: ideo stabilita sunt bona illius in Domino, &c.* Quibus verbis Scriptura laudat meritum morale & rationem meriti repetit, non ex eo præcisè quod quis non transgrediatur mandata, nec mala faciat, sed ex eo quod non transgrediatur mandata, cum posset transgredi, nec mala faciat, cum posset facere; hoc est, ex eo quod sine antecedenti necessitate mandata servandi & mala vitandi, nihilominus mandata servet, & vitet mala.

Prob. 2. ex Patribus, nempe ex S. Irenæo lib. 4. contra hæres. c. 71. *Dedit, inquit, Deus bonum... & qui operantur quidem illud, gloriam & honorem percipient, quoniam operati sunt bonum, cum possint non operari illud: hi autem, qui illud non operantur, iudicium iustum recipiunt Dei, quoniam non sunt operati bonum, cum possint operari illud.* Et c. 72. *Quoniam omnes, inquit, ejusdem sunt nature, & potentes retinere & operari bonum, & potentes rursum amittere id, & non facere, iuste etiam apud homines sensatos, quanto magis apud Deum, alii quidem laudantur, & dignum percipiunt testimonium electionis bonæ & perseverantiæ; alii vero accusantur, & dignum percipiunt damnum, eo quod iustum & bonum reprobave-*

runt. Ex Eusebio lib. 6. de præparatione e. 6. *Sublato, inquit, libero arbitrio, jacebit omnis philosophia, jacebit pietas, nulla erit laus virtutis, nullus fructus laboris, nec puniendi erunt improbi, nec admirandi studiosi, ... nullum meritum, nulla laus, nec virtus erit, nec vitium, si non libera voluntate, sed necessitate factorum opera nostra sunt.* Eusebium autem hic loqui de necessitate etiam voluntaria, patet ex eo quod ii, quos impugnatur, non aliam in actus nostros à fati derivari volebant.

Ex S. Chrysostomo hom. 22. in Genesim. *Nonne manifestum est, inquit, sua quemvis voluntate vel malitiam vel virtutem eligere? Nam nisi ita esset, & natura nostra potestas instita esset, neque illos puniri, neque istos virtutum retributiones accipere oportebat. Verum quia in nostra voluntate totum post gratiam Dei relictum est, ideo & peccantibus supplicia proposita sunt, & bene operantibus retributiones.* Ex S. Hieronymo lib. 2. contra Jovinianum, ubi sic ait: *Liberi arbitrii nos condidit Deus, nec ad virtutem, nec ad vitia necessitate trahimur: alioquin ubi necessitas est, nec damnatio, nec corona est.* Et ex S. Damasceno lib. 2. de fide c. 26. ubi hæc habet: *In nobis sunt ea, quorum liberam adepti potestatem sumus facere & non facere... que sequitur laus aut vituperatio.*

Prob. 3. autoritate summorum Pontificum, & 1. quidem Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. à quibus damnata est hæc Baii propositio: *Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod necessario facit.* Cujus proinde contradictoria: *Homo non peccat damnabiliter in eo, quod necessario facit,* tanquam vera accipienda est. 2. Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. qui hanc Janenii propositionem, *Ad merendum & demerendum in statu nature lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione,* damnarunt ut hæreticam.

Prob. 4. autoritate S. Thomæ q. 6. de malo ar. un. in O. ubi ita loquitur: *Quidam posuerunt, quod voluntas hominis ex necessitate movetur ad aliquod eligendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogetur: non enim omne necessarium est violentum, sed solum id, cujus principium est extra... Hæc autem opinio est hæretica: tollit enim rationem meriti & demeriti in humanis actibus: non enim videtur esse meritorium vel demeritorium, quod aliquis sic ex necessitate agit, quod vitare non possit, &c.*

Prob. 5. ratione pro merito. Ad rationem meriti essentialiter requiritur, ut actio, qua meremur, sit nostra, ut illam dare possimus, velut pretium pro præmio. Atqui requiritur libertas indifferentiæ ad hoc, ut actio sit nostra, & illam dare possimus tanquam pretium pro præmio. Ad hoc enim requiritur, ut actio sit in potestate & dominio nostro, sic ut possumus de illa pro arbitrio disponere, & illam dare vel non dare pro arbitrio. Ergo ad rationem meriti essentialiter requiritur libertas indifferentiæ. Hoc argumentum suggerit S. Thomas q. 29. de veritate a. 6. in O. ubi sic ait: *Per actum proprium quis mereri non potest, nisi sit dominus sui actus; sic enim suum actum quasi pretium pro præmio dare potest. Est autem quis dominus sui actus per liberum arbitrium. Unde naturalis facultas liberi arbitrii requiritur ad merendum.* Quod autem S. Doctor ad liberum arbitrium requirit activam indifferentiam, suo loco demonstratum est.

Prob. 6. ratione pro demerito. Homo demereri non potest, nisi peccando. Atqui homo peccare non potest sine libertate indifferentiæ. Ergo, &c. *Prob. min.* Omne peccatum est contra obligationem aliquam moralem; & ita homo non peccat, nisi agendo contra obligationem aliquam moralem. Atqui homo sine libertate indifferentiæ non potest agere contra obligationem moralem; nam, ut lumine naturali notum est, nec datur, nec dari potest in homine obligatio moralis ad impossibile, & ita homo nec agit, nec agere potest contra obligationem moralem, nisi aut operando malum, quod potest non operari, aut non operando bonum, quod potest operari, hoc est, nisi aut operando malum, aut bonum non

opc-